

© Черкасов В.Г.

**ЧЛЕН-КОРЕСПОНДЕНТ АПН УКРАЇНИ,
ПРОФЕСОР БОБРИК ІВАН ІВАНОВИЧ –
ВИДАТНИЙ ПРЕДСТАВНИК СЛАВЕТНОЇ
КИЇВСЬКОЇ ШКОЛИ АНАТОМІВ
(до 80-річчя від дня народження)**

Шостого жовтня 2005 року виповнилося 80 років від дня народження і 56 років трудової, наукової, педагогічної та громадської діяльності професора кафедри нормальної анатомії Національного медичного університету ім. О.О.Богомольця (НМУ), почесного Президента наукового товариства анатомів, гістологів, ембріологів і топографоанатомів України, члена-кореспондента Академії педагогічних наук України, заслуженого діяча науки і техніки України, лауреата Державної премії України, доктора медичних наук, професора Івана Івановича Бобрика.

Своє життя І.І.Бобрик присвятив одній з фундаментальних галузей медицини – морфології, а найбільшим його устремлінням стало вивчення актуальних проблем нормальної анатомії, пов'язаних з віковими змінами в організмі людини. Невтомний пошук вченого протягом багатьох років знайшов свій відбиток у 300 друкованих працях, у тому числі 16 монографіях, підручниках, посібниках, анатомічному атласі.

Перші 20 років наукової діяльності І.І.Бобрика після закінчення Київського медичного інституту (КМІ) та аспірантури були спрямовані

на вивчення внутрішньоорганних судинно-нервових структур людини та в експерименті. Ці дослідження виконувалися під керівництвом видатного українського морфолога академіка К.І.Кульчицького. Вивчено процеси загоювання операційних ран, перебудова тканин, регенерація судин, нервових волокон та їх закінчень як у ділянці операційної рани, так і в оперованих органах. І.І.Бобриком вперше виявлені реактивні та деструктивні зміни в нервових елементах не тільки оперованих органів, але в інших відділах автономної нервової системи (реактивні зміни в синапсах черевного сплетення, деструкція рецепторів в ендокарді експериментальних тварин). Все це стало не тільки цікавим матеріалом для публікації біля 100 друкованих робіт, але й цінним підґрунтям для виконання кандидатської, а пізніше й докторської дисертації, яку високо оцінили офіційні опоненти – академік Ю.М.Лопухін (Москва), член-кореспондент АМН СРСР Г.Е.Островерхов (Москва), професор М.П.Черенько (Київ) та вчена рада КМІ ім. О.О.Богомольця, яка проголосувала одногласно під час захисту.

З обранням професора І.І.Бобрика завідувачем кафедри нормальної анатомії 1978 року колектив науковців продовжував вивчати мікроциркуляторне русло людини в пренатальному періоді онтогенезу. Цей науковий напрямок започаткований на кафедрі анатомії професором І.Є.Кефелі. Долучивши кафедру до виконання закритої тематики КМІ, професор І.І.Бобрик отримав електронний мікроскоп, що дозволило підняти рівень наукових досліджень на якісно вищий щабель. Велику допомогу в опануванні електронно-мікроскопічних методів дослідження надали київські морфологи, в першу чергу професор К.Зак та професор Л.В.Стеченко. Першим засвоїв цю методику на той час аспірант кафедри нормальної анатомії В.Г.Черкасов, який успішно захистив кандидатську, а згодом і докторську дисертації. Свій досвід В.Г.Черкасов передав аспірантам О.О.Шевченко, А.І.Парахіну, М.В.Моріну та іншим, з яких поступово склалося ядро дослідників мікроциркуляторного русла. Перші публікації одразу привернули увагу морфологів не тільки бувшого Радянського Союзу, але й багатьох країн Європи. Поступово встановилися зв'язки київських морфологів з науковцями Москви, Санкт-Петербурга, Мінська, Дніпропетровська, Кри-

му, Чернівців, колективами інших міст України та близького зарубіжжя.

Накопичені нові дані постійно збагачувалися, що дозволило київським анатомам разом з московськими колегами дати життя одній з найцікавіших монографій за останні 25 років – "Сосудистый эндотелий", Київ, "Здоров'я", 1986 – за редакцією академіка В.В.Купріянова, професора І.І.Бобрика і професора Я.Л.Караганова, яка стала настільною книгою для багатьох поколінь морфологів.

Багато учнів професора І.І.Бобрика є завідувачами кафедр нормальної анатомії: професор В.Г.Черкасов нині очолює кафедру анатомії НМУ ім. О.О.Богомольця, професори О.О.Шевченко, К.А.Дюбенко, С.В.Стеченко, С.Т.Чорнокульський працюють на кафедрі анатомії в стінах рідного університету, професори А.І.Парахін і Л.М.Давиденко працюють на кафедрі анатомії медичного інституту Української асоціації народної медицини, професор С.А.Зурнаджан – в Астрахані, професор Ф.К.Папазов – у Дніпропетровську, професор В.І.Янушевський – у Мелітополі, професори Г.Я.Костюк, С.П.Жученко і Р.П.Піскун – у Вінниці. Багато талановитих учнів професора І.І.Бобрика працюють за кордоном: Н.С.Бобров – у Словенії, О.Н.Алексеев, Л.В.Дебеленко і В.В.Васько – у США, М.В.Морін – у Німеччині.

З вершин прожитого і пережитого ювілярові є що згадати, є чим пишатися. Закінчивши з відзнакою 1955 року КМІ, І.І.Бобрик пройшов шлях від аспіранта до завідувача кафедри, був деканом лікувального факультету.

В особистості І.І.Бобрика вдало поєдналися якості вченого-дослідника, вихователя молоді і талановитого організатора. Іван Іванович упродовж 26 років очолював провідну в нашій країні кафедру нормальної анатомії, якою керували свого часу такі видатні вчені, як М.А.Тихомиров, В.О.Бец, Ф.А.Стефаніс, М.С.Спіров. Висока цілеспрямованість і воля, принциповість і професіоналізм, доброзичливе ставлення до колег здобули професору І.І.Бобрику заслужений авторитет в університеті, науковій спільноті, Україні.

Результати наукових досліджень кафедри нормальної анатомії НМУ щодо вивчення морфогенезу мікроциркуляторного русла мають світовий рівень, а за окремими показниками випереджають передові морфологічні центри і лабораторії. За короткий час кількість дослідників

мікроциркуляторного русла значно зросла і над цією проблемою під керівництвом професора І.І.Бобрика почали працювати морфологи не тільки в Україні, але й за її межами. Поступово виокремився важливий науковий напрямок, створилася самобутня морфологічна школа. Під керівництвом професора І.І.Бобрика підготовлено 15 докторів і 18 кандидатів медичних наук.

Свій ювілей Іван Іванович зустрів у розквіті творчих сил. Він багато уваги приділяє навчально-методичній та науковій роботі, надаючи своїми порадами неоціненну допомогу як молодим, так і досвідченим науково-педагогічним

працівникам. Людина світлої ширості, душевної відкритості, якій в роки Великої Вітчизняної війни довелося зі зброєю в руках визволяти рідну Батьківщину, Іван Іванович користується любов'ю і повагою серед колег і студентів. Увесь його життєвий шлях є прикладом самовідданого служіння медичній освіті та науці.

Земний уклін Вам, високоповажний Іване Івановичу, творчої наснаги, радості, тепла! Співробітники кафедри нормальної анатомії НМУ, наукова громадськість України зичуть Вам здоров'я і бадьорості, подальших звершень на науковій та педагогічній нивах.

Література

1. Бобрик І.І. Кафедре нормальної анатомії Київського медичного інституту 150 лет // *Морфологія*. – 1992. – № 4. – С. 136. Бобрик І.І. Сторінки з історії анатомії. Обрання професора В.О.Беца завідувачем кафедри анатомії Київського університету Святого Володимира // *Вісн. морфології*. – 2000. – № 2. – С. 357-358.
3. Видатний представник славетної київської школи анатомів // *Вісн. морфології*. – 1995. – № 1. – С. 48.

Професор В.Г.Черкасов,
завідувач кафедри нормальної анатомії
Національного медичного університету
ім. О.О.Богомольця